

NATO-70, - COMPLEXITATE SITUAȚIONALĂ SAU CRIZĂ?

NATO – 70, – SITUATIONAL COMPLEXITY OR CRISIS?

General de brigadă (ret.) prof. univ. dr. Constantin ONIȘOR*

Rezumat: Mediul European de securitate este mai efervescent ca altădată. Evenimente majore ale acestui început de an au lăsat o amprentă nu prea măgulitoare pe NATO, acesta fiind aspru criticat de specialiști și instituții de profil și în consecință plasându-l fie într-o complexitate situațională, fie chiar într-o criză sistemică majoră.

Aducem în dezbatere cu suficiente argumente din sfera neajunsurilor organizaționale, manageriale și operațional-acționale ale Alianței Nord-Atlantice probleme și aspecte care reclamă preocupări strategice derulate în timp și măsuri de echilibrare imediate.

Concluzionăm că este posibil să ne aflăm într-o tranziție către o Nouă Europă, dar în condiții inedite, generatoare deja de confruntări ideatice și conceptuale la nivelul politico-militar al NATO și UE, cu consecințe dinainte planificate sau imprevizibile.

Cuvinte-cheie: NATO-70; complexitate situațională; criză NATO; dilemă NATO-Noua Europă; România-15.

Abstract: The European security environment has become increasingly volatile. The major events happening at the beginning of the current year have left an altogether little flattering mark on NATO. Thus, NATO was fiercely criticized by specialists and institutions in the field and was consequently placed either in a situational complexity or in a major systemic crisis.

Therefore, relying on sufficient arguments in the sphere of organizational, managerial, and operational actions of the North-Atlantic Organization, we bring to specialists' attention issues and aspects claiming strategic preoccupations undertaken in time and immediate balancing measures.

We conclude that it is possible to be working our way towards a New Europe, but in new circumstances, already generating idea and conceptual confrontations at NATO and EU political-military level, with consequences planned beforehand or utterly unpredictable.

Keywords: NATO-70; situational complexity; NATO crisis; NATO-New Europe dilemma; Romania-15.

---

* Membru corespondent AOȘR, Secția Științe Militare.

Alianța Nord-Atlantică la 70 de ani de existență se găsește într-o situație nefirească, nemaiîntâlnită până acum. Putem defini pe scurt existența NATO acum ca fiind deopotrivă într-o situație de o maximă complexitate sau într-o criză majoră, ambele cu caracteristici strategice de o gravitate de luat imediat în seamă. Numim această realitate *dilema NATO*.

Prin acest articol aducem în dezbatere elemente care pot clarifica într-o bună măsură această dualitate situațională, prin prezentarea celor mai importante și evidente caracteristici strategice care o generează și o definesc. Nu vom face aprecieri cu valoare de verdict, prin opțiunea pentru una sau alta dintre stările NATO acum, lăsându-vă pe dumneavoastră să exprimați pentru sine și nu numai un punct de vedere mai tranșant. În final vom prezenta și punctul nostru de vedere, care în nici un caz nu poate fi decât un puternic semnal de alarmă.

Pentru identificarea realității și denumirea ei *dilema NATO*, am analizat două evenimente majore petrecute în ultima vreme în Europa, mai precis ambele în Germania. Este vorba despre încheierea Tratatului franco-german de la Aachen din 22.01.2019 și Conferința anuală de Securitate de la Munchen desfășurată în perioada 15-17.02.2019. Pe parcursul studierii documentelor acestor două mari evenimente, care au depășit sfera relațiilor euroatlantice, am descoperit un anumit grad de determinare, primul a influențat pe cel de-al doilea, modificându-i conținutul apreciativ al raportului prezentat și mai ales aprecierile unor participanți și reprezentanți.

Acum, într-un an semnificativ pentru NATO și România (ca vechime), s-a produs un eveniment deosebit pe toate planurile. Deosebit ca modalitate de realizare, un mare contrast privind utilitatea, numărul extrem de redus al participanților implicați, oportunitatea apariției și deciziei, surprinderea și surpriza pentru toată Europa și chiar întreaga Lume și de ce nu poziția liderilor care au semnat documentele finale. Am descris realitatea situațională a încheierii Tratatului de la Aachen, săvârșit între principalele forțe economico-politico-militare ale UE-Germania și Franța-cu participarea Președintelui României (toate trei statele enumerate, importanți membri NATO).

Am fost martorii unui eveniment premeditat de către Germania și Franța. Încheierea Tratatului acum a fost apreciată ca deloc potrivită, utilitatea cu puține justificări în condițiile în care pentru securitatea și apărarea UE și în general a continentului european sunt pe rol Tratatul NATO și Tratatul UE de la Barcelona. De asemenea, mediul internațional de securitate nu reclamă cu celeritate acest demers politico-militar, iar caracteristicile strategice vor crea cu certitudine consecințe și dincolo de spațiul european. Putem adăuga, desigur, și faptul că cei

doi protagoniști sunt spre finalul politicii mari, cu o popularitate și încredere națională tot mai scăzută, aspecte ce au făcut și mai inadecvată această soluție. Pe aceste considerente strategice, în ansamblu, în presa internațională s-a afirmat că Tratatul de la Aachen a fost și este ceva uluitor.

Este cel mai interesant, prin ce anume acest Tratat a generat *dilema NATO*? Este vorba despre prevederea exprimată în mod expres de creare a unei puternice armate comune, deci un ansamblu acțional cu un scop cât se poate de explicit definit-apărarea UE de intențiile agresive ale Federației Ruse, Chinei și SUA.

Devine lesne de înțeles că în aceste noi și surprinzătoare condiții apare de fapt o perspectivă nefirească pentru NATO. Iar consecința devine dublă, adică se pune problema politico-strategic cum vor reacționa SUA și care poate fi atitudinea Aliatilor. Spunem și chiar credem și noi că va apare o vehementă contrarie și contradictorie poziție a statelor din Europa Centrală, de Nord-Est și de Sud-Est.

Ne-a bucurat la început, dar a rămas o enigma, prezența președintelui României-Klaus Iohannis la acest eveniment crucial. Deopotrivă ne-a surprins și scurtul lui discurs în limba germană, amplificând ciudățenia momentului solemn al semnării acestui Tratat. Înclinăm să credem că s-a asistat la consolidarea relațiilor germano-franceze, în cadrul UE, cu un participant ales din motive geoeconomice, geopolitice și geostrategice.

Prezentarea problemelor până aici ne obligă să fim analitici în continuare, prin abordarea problemelor referitoare la întrebarea de ce a fost nevoie de un asemenea tratat special încheiat de cele două state.

Am găsit cu ușurință un răspuns aflat în conținutul documentelor străine, unde se evidențiază percepția și aprecierea Germaniei, că UE și chiar întreaga Europă sunt într-o cumpănă existențială, spunem și noi, chiar într-o criză profundă.

Această realitate cu perspective puțin favorabile a generat consecința că trebuie să existe o autoritate capabilă să se manifeste tot mai activ, nu numai în plan economic, ci și politico-strategic în următorii ani în fața prezenței și acțiunii multitudinii de factori de insecuritate din interior, în asociere cu riscuri, amenințări și provocări din afara spațiului european.

Asadar, avem o justificare pentru această inițiativă întreprinzătoare operațional-acțională de natură și factură geoeconomică, geopolitică și geostrategică a Germaniei, pentru care și-a atras Franța și s-a folosit de România ca țară periferică, sugerând o atractivitate strategică către est și drepturi egale pentru toate statele Europei.

Noi am rămas total surprinși și credem că a anunța Lumii întregi înarmarea franco-germană pentru a se apăra chiar și de SUA este împotriva contextului istoric al sec.XXI. Este bine cunoscut că Germania a fost ajutată să se refacă, până a

ajunge una dintre locomotivele economice ale Europei, prin garantarea condițiilor unificării politico-economice a Europei Occidentale pentru stabilitate geopolitică și refacerii Germaniei tradiționale.

Suntem întrutotul de acord cu ideile politice a multor state europene că a face din principalul protector politico-militar și sponsor economico-financiaro-militar al Germaniei și chiar al întregii Europe Occidentale, timp de circa șase decenii, în inamic potențial, este de acum ceva uluitor și greu de imaginat, devine ceva ingrat, echivalent cu întoarcerea spatelui Washingtonului, ceea ce este periculos nu numai de gândit, dar mai ales de înfăptuit.

În sfera politicii înalte, decizia Occidentului de reînarmare a Germaniei depășește o dorință firească de a apăra ce s-a realizat până acum. De fapt evidențiază o transformare a UE într-o afacere proprie Germaniei și acoliților acesteia, aspect ce permite descoperirea unei noi fațete a UE, ca o compoziție ierarhică severă formată de un nucleu dur, state acaparate, state slabe și periferii sărace.

Așteptăm cu nerăbdare rezultatele uimirii americane, dar concret ceea ce se va întâmpla devine o așteptare nu prea lungă de timp. Nu credem că este bună posibilitatea ca SUA să renunțe la rolul de strateg al NATO, diminuându-și în felul acesta aplicarea proiectelor geoeconomice și geostrategice, cu baza de plecare din Europa de Sud-Est și Centrală.

Pentru România este cazul să se analizeze mai profund, contextual și prospectiv noile aspecte și tendințe geoeconomice, geopolitice și geostrategice din Europa, să aleagă cu mult discernământ și determinare opțiunea și calea prin care poate fi antrenată sau obligată a accepta conștient să se afirme mai activ în mediul relațiilor internaționale.

Prin cele prezentate am dorit să reținem atenția prin faptul că un eveniment european de o asemenea anvergură, o adevărată surpriză în spectrul relațiilor internaționale poate crea o complexitate situațională deosebită pentru NATO. Este necesar să urmărim cu atenție și chiar cu îngrijorare implicațiile europene și euroatlantice și deopotrivă viitoarele relații cu Federația Rusă și China.

În continuare, trecem să prezentăm sintetic principalele aspecte legate direct ori indirect de NATO-70*, care să ne ajute în a înțelege justificat *dilema NATO*, dar și pentru a face o opțiune pertinentă cu privire la înțelegerea celor două situații.

Pentru început numai o să enumerăm aspectele cele mai semnificative referitoare la situația actuală a NATO, așa cum au rezultat din materialele Conferinței anuale de Securitate de la Munchen, desfășurată anul acesta, cu puțin

---

* 70 de ani de la înființarea NATO

timp în urmă. Ele pot fi încadrate în realități dinamice și evidente, aprecieri ale unor specialiști recunoscuți, viziuni și previziuni ale câtorva instituții internaționale în domeniu.

În principal s-au exprimat neajunsuri legate de conducerea Alianței (ritmul lent de luare a deciziilor, lipsa unei conduceri ferme și principale din partea SUA), situația unor țări membre (probleme interne și externe serioase), slăbiciunile apărării europene, insuficienta pregătire a statelor pentru a face față noilor provocări din partea Rusiei și Chinei, poziția uneori contradictorie a Președintelui Donald Trump cu privire la importanța deosebită a NATO și pentru securitatea SUA, participarea tuturor membrilor Alianței la extinderea și amplificarea puterii americane pentru a face față concurenței cu Rusia și China, necesitatea aducerii și accesului forțelor americane în baze europene cât mai aproape de Orientul Mijlociu, de Africa și de zone din Asia.

Pe aceste teme s-a pronunțat un adevărat verdict, precum că NATO este în criză, cerându-se imperativ măsuri pentru abordarea problemelor sale interne, cum ar fi relansarea rolului principal de conducere al Statelor Unite, restabilirea capacității de apărare în Europa, eficientizarea procesului decizional în cadrul organizației s.a.

O măsură tot mai mult invocată și vehiculată a fost susținerea valorilor democratice, deoarece trei guverne ale statelor membre NATO – din Polonia, Ungaria și Turcia – și-au subminat destul de grav și în diferite grade propriile sisteme democratice. Acțiunile acestor guverne continuă să amenințe valorile fundamentale-democrația, libertățile individuale și statul de drept – valori pe care fiecare aliat și le-a asumat în angajamentul de aderare la Tratatul Nord-Atlantic.

A atras atenția recunoașterea existenței unei mari provocări din afara frontierelor Alianței, identificată și definită ca fiind puterea militară a Rusiei. În acest context a fost apreciată că a devenit principala provocare datorită vecinătății, capabilităților militare, unele strict secrete, de care dispune și deseori ignorarea angajamentele internaționale.

Față de această realitate s-a propus destul de imperativ mai multă preocupare din partea NATO, pentru a împiedica noi agresiuni din partea Rusiei în estul Europei. Se au în vedere continuarea destabilizării partenerilor NATO – Ucraina și Georgia, prin continuarea ocupației pe teritorii ale acestor țări și sincron diminuarea presiunii destabilizatoare asupra Țărilor Baltice.

Alături de aceste aspecte strategice operațional-acționale s-au mai recomandat dialogul, descurajarea și măsuri urgente pentru a defini și elimina cât mai multe dintre vulnerabilitățile proprii, concomitent cu diminuarea și chiar

estomparea a cât mai mulți dintre factorii activi și distructivi ce aparțin domeniilor războiului hibrid.

O altă provocare la care Alianța trebuie să facă față tot mai frecvent și adecvat este legată de puterea economică și tehnologică a Chinei. Devenind, între timp, un *concurrent global* în plan politic și economic, urmărește o dominație cu insistență în dimeniul tehnologiilor militare digitale, afirmându-se în ultima vreme ca cel mai activ și eficient subiect în spectrul spionajului militaro-industrial.

Și față de această nouă provocare externă pentru NATO s-a discutat cu multă combativitate despre măsuri, care în principal privesc să sporească restricțiile pentru investițiile chineze în sectoare tehnologice-cheie ce aparțin atât SUA, cât și membrilor principali ai Alianței.

Ne exprimăm punctul de vedere că este absolut necesar ca Statele Unite să fie substanțial mai puternice în cadrul NATO, pentru că numai astfel devin cele mai active politico-militar. Un comportament operațional-acțional singular, numai pe cont propriu, nu este o soluție pentru Administrația Trump, care trebuie să înțeleagă mai mult și mai bine acest aspect strategic cu determinări directe asupra NATO.

Opțiunea noastră față de situația NATO la 70 de ani de existență, având în vedere noile provocări strategice dure, se va baza pe o analiză sistemică profundă, alături de celelalte state aliate cu sugerarea de a se produce o restructurare organizațională și operațional-acțională în următorii ani, având drept consecință o revitalizare a întregului sistem al Alianței, pentru sporirea și demonstrarea abilităților de adaptare.

Noile cerințe și exigențe strategice ale redevenirii NATO pot fi într-o bună măsură determinate de o noua relație cu Rusia, încheierea războiului din Afganistan, relansarea parteneriatelor, continuarea deschiderilor și perspectiva extinderii și abordarea mai sistematică a tuturor provocărilor actuale și viitoare.

Noi afirmăm că România, care a parcurs cu succes un deceniu și jumătate în cadrul Alianței Nord-Atlantice, a primit o recunoaștere a capacităților armatei sale și a calității structurilor noastre din domeniul securității colective și comune.

Esența oricărei Strategii Naționale de Securitate trebuie să evidențieze cu claritate și angajare că România rămâne profund atașată valorilor europene și euroatlantice, iar apartenența la NATO, alături de Parteneriatul Strategic cu SUA și de apartenența la UE vor reprezenta, fără doar și poate, fundamentele politicii externe ale României. Prin aceasta avem permanent în vedere consolidarea profilului țării noastre în Alianța, prin contribuții conceptuale și operațional-acționale.

Este necesar să conștientizăm și mai mult în plan politico-militar că asistăm la înrăutățirea mediului internațional de securitate, cu atingere asupra trainiciei

alianțelor tradiționale, la reînvierea competiției strategice generatoare de un risc tot mai ridicat de renunțare la prevederile Tratatului Forțelor Nucleare Intermediare de către SUA și Rusia și la reapariția Războiului Rece.

Aspectele euroatlantice, mai mult ori mai puțin (dis)concordante cu cele europene, ne pune în situația de a ne întreba dacă suntem oare într-o tranziție de la Vechea Europă spre o Nouă Europă? ce se va repeta din trecutul ultimului secol european? Așteptăm cu nerăbdare primul summit al UE organizat de Ziua Europei în România, prilej cu care să nu rămânem uimiți cu poziționarea Europei prezentului cu fața spre Europa trecutului, cu grija înzecită pentru a învăța din lecțiile istoriei și nu a spori riscul de a o repeta.

Putem să apreciem că până acum NATO-70 a avut ca asistenți SUA și UE, dar de acum încolo cei trei să formeze o singură forță de pace și securitate internațională pentru ceea ce urmează a se realiza la nivel național, regional și global.

Documentarea s-a făcut, *dilema NATO* apare cu și mai multă evidență, iar cetățenii au libertatea de a face propria opțiune ca rezolvare, dar așa cum se spune între noi militarii – „*este greu războiul în timp de pace*”.

BIBLIOGRAFIE

- Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de constituire a Comunității Europene, 13 decembrie, 2007.
Conferința de Securitate de la Munchen, 15-17.02.2019.
Conferința de la Munchen, Diplomația de înaltă clasă, www.dw.com.ro
Tratatul Nord-Atlantic, 04.04.1949.
Tratatul franco-german-Aachen, 22.01.2019.

